O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT AGRAR UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
O‘quv-uslubiy boshqarma
boshlig‘i _______ A. Safarov
2025-yil "____" __________

DINSHUNOSLIK
FANI BO’YICHA SILLABUS
(Masofaviy ta`lim)

Bilim sohasi:	400 000 - Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410 000 - Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60410100 - Iqtisodiyot
	60410200 - Buxgalteriya hisobi
	60410900 - Biznesni boshqarish

Toshkent-2025

Modul/FAN SILLABUSI
Agroiqtisodiyot, logistika va xizmatlar fakulteti
60410100 - Iqtisodiyot
60410200 - Buxgalteriya hisobi
60410900 - Biznesni boshqarish

Fan nomi	Dinshunoslik
Fan turi	majburiy
Fan kodi	DINB1104
Yil	4
Semestr	2
Ta'lim shakli	Masofaviy ta'lim
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar	120
Ma'ruza	24
Amaliy mashg'ulotlar	-
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	24
Mustaqil ta'lim	72
Kredit miqdori	4
Baholash shakli	imtihon
Fan tili	o'zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM 1	**Fanni o'qitishdan maqsad.** "Dinshunoslik" fanini o'qitishdan maqsad - talabalarda din, uning ma'naviy hayotimizdagi o'rni haqida holis, to'g'ri dunyoqarashni shakllantirish xamda yuksak ma'naviyatli kadrlarni tarbiy alashdan iborat. **Fanning vazifasi** – talabalarga hozirgi davrdagi dinlarning ma'lum xalq hayotida tutgan o'rni haqida umumiy nazariy tushunchalar berish, ularning davlat va din munosabatlari, dinlararo bag'rikenglik g'oyasi va madaniyati to'g'risidagi tasavvurlarini boyitish; din va diniy qadriyatlarning talqin etilishi va bugungi kundagi ahamiyatini o'rgatish; globallashuv jaryonida diniy sohada kechayotgan tendenitsiyalarni yoritish, yoshlarda turli zararli diniy sekta va oqimlarning buzg'unchi g'oyalariga qarshi immunitetni shakllantirish.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1	"Dinshunoslik" fani bo'yicha o'quv dasturida ko'rsatilgan mavzular, muammolar bo'yicha talabalar chuqur bilimga ega bo'lishlari, bu bilimlar ularning faoliyat va xulq-atvoriga ta'sir eta oladigan darajadagi

Mazkur Sillabus universiteti Kengashining 2025 yil ___-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Ijtimoiy-gumanitar fanlar" kafedrasining 2025 yil ___-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

Fakultet dekani: **K.Ruzmetov**

Kafedra mudiri: **O.Ostonov**

Tuzuvchilar: **M.Abduraimova**
F.Umarova

	qadriyatlar darajasida ***tasavvurga ega bo'lishlari kerak***;
2	dinning umumiy ta'rifi, uning kelib chiqishi, ta'limoti muqaddas manbalari, yo'nalishlari, jahonda mavjud bo'lgan dinlarning mushtarak xususiyatlari, dinlar, ulardagi oqimlar va mazhablar, dinning jamiyatdagi vazifalari, dunyoning konfessional xaritasi, dunyo xalqlarining dinga bog'liq qadriyatlari to'g'risida, din va qonun o'zaro munosabatlari, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va "Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risida"gi Qonun haqida ***bilishi kerak***;
3	dinning insoniyat tarixiy taraqqiyotida tutgan o'rni, uning insoniyatga o'tkazgan ijtimoiy-psixologik ta'siri, birlashtiruvchilik, qonunlashtiruvchilik, tartibga soluvchilik, tasalli beruvchilik kabi jamiyatdagi vazifalari, dunyo madaniyati va san'ati sohalarining shakllanishida dinning o'rnini hamda buddizm, xristianlik, islom kabi jahon dinlari va konfutsiychilik, yahudiylik, hinduiylik kabi milliy dinlarning kelib chiqishi, ta'limoti, muqaddas manbalari va hozirgi zamondatutgan o'rnini, diniy marosimlarni ajrata olish ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak***;
4	diniy bag'rikenglik tamoyillariga amal qilish, dunyoqarashlar erkinligini ta'minlash jarayonida jamiyatning boshqa a'zolarini barkamol shaxs sifatida shakllanishiga ko'maklashish, Vataniga va milliy qadriyatlariga sadoqatli, har tomonlama yetuk komil insonlarni tarbiyalash ***malakalariga ega bo'lishi kerak.***

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilim jihatidan:
TN1	Talabalar quyidagi imkoniyatlarga ega bo'lishlari kerak: • diniy-falsafiy tushunchalar, nazariyalarni bilishi va tushunishini namoyish etish; • diniy terminologiyadan foydalanish.
	Tahlil jihatidan:
TN2	Talabalar quyidagi imkoniyatlarga ega bo'lishlari kerak: • ma'lumotlarni tahlil qilish, tartibga solish va sharhlash; • dinning eng qadimgi shakllari va jahon dinlarining paydo bo'lishi va rivojlanishini tahlil qilish; • xronologik ma'lumotlarda qo'llash; • diniy muammolar va vaziyatlarni tahlil qilish.
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN3	Talabalar quyidagi imkoniyatlarga ega bo'lishlari kerak: • diniy ma'lumotlar asosida erkin fikrlash; • diniy o'zgarishlarni tahlil asosida farqlash; • voqea va hodisalar natijalarining noaniqliklarini bilish; • diniy tafakkurni mantiqiy tarzda yetkazish.
TN4	Talabalar quyidagi imkoniyatlarga ega bo'lishlari kerak:

	• tarixiy va diniy ma'lumotlar asosida erkin fikrlash; • tarixiy va diniy o'zgarishlarni tahlil asosida farqlash;
TN5	• voqea va hodisalar natijalarining noaniqliklarini bilish; • tarixiy va diniy tafakkurni mantiqiy tarzda yetkazish.

Fan mazmuni

Mashg'ulot shakli: Ma'ruza mashg'ulot (M)

M1	Dinshunoslik fanining predmeti, maqsadi va vazifalari.
M2	Milliy dinlar. Zardushtiylik dini.
M3	Buddizm dini tarixi va asosiy g`oayalari
M4	Xristian dini tarixi va asosiy g'oyalari
M5	Islom dini tarixi va mohiyati
M6	Islom dini manbalari, aqidaviy maktablari va ularning hozirgi davrdagi ahamiyati
M7	Tasavvuf ta'limotining Sharq madaniyatiga ta`siri
M8	Islom qadriyatlari va ma'rifatining hozirgi davrdagi ahamiyati. Islom fiqhiy maktablari
M9	Yangi diniy ta`limotlar va sektalar. Kiber makonda din. Missionerlik va prozelitizmning ijtimoiysiyosiy xavfi
M10	Diniy fanatizm, ekstremizm, fundamentalizm, terrorizmning tarixi va ularning hozirgi davrda xavfsizlikga tahdidi
M11	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar. Xalqaro diniy tashkilotlar faoliyatining tarixi va ularning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishdagi ahamiyati
M12	Dun'yoviy va diniy bilimlar mutanosibligini ta'minlashning ahamiyati

Mashg'ulot shakli: Seminar mashg'ulot (S)

S1	Dinshunoslik fanining predmeti, maqsadi va vazifalari.
S2	Milliy dinlar. Zardushtiylik dini.
S3	Buddizm dini tarixi va asosiy g`oayalari
S4	Xristian dini tarixi va asosiy g'oyalari
S5	Islom dini tarixi va mohiyati
M6	Islom dini manbalari, aqidaviy maktablari va ularning hozirgi

- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

v) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

g) quyidagi hollarda talabaning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanda doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Mualliflar:	M. **Abduraimova** - ToshDAU "Ijtimoiy-gumanitar fanlar" kafedrasi dotsenti, siyosiy fanlar nomzodi **F.Umarova**- ToshDAU "Ijtimoiy-gumanitar fanlar" kafedrasi assistenti
E-mail:	Elektron pochta: feruzaumarova1970@gmail.com
Tashkilot:	**Toshkent davlat agrar universiteti, "Agroiqtisodiyot, logistika va xizmatlar" fakulteti**
Taqrizchilar:	**Shermuxamedova N.A.** – O'zMU, "Falsafa va ma'naviyat asoslari" kafedrasi mudiri, falsafa fanlari doktori, professor **Madayeva Sh.O.** – O'zMU, "Falsafa va mantiq" kafedrasi mudiri, falsafa fanlari doktori, professor

	England: "ABC CLIO", 2010.
21	David L. McMahan. The Making of Buddhist Modernism. – Oxfordshire: "Oxford University Press", 2008.
	Axborot manbalari:
	1. http://old.natlib.uz 2. https://lex.uz/docs/ 3. https://yuz.uz/news/ 4. https://gramota.ru 5. https://obrazovaka.ru 6.https://worldstudies.vcu.edu/academics/courses/religious-studies/ 7. https://english.pku.edu.cn/curriculum/11293.html

Talabalarning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichlarini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunining tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fan mazmuning amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;

	davrdagi ahamiyati
M7	Tasavvuf ta'limotining Sharq madaniyatiga ta'siri
M8	Islom qadriyatlari va ma'rifatining hozirgi davrdagi ahamiyati. Islom fiqhiy maktablari
M9	Yangi diniy ta'limotlar va sektalar. Kiber makonda din. Missionerlik va prozelitizmning ijtimoiysiyosiy xavfi
M10	Diniy fanatizm, ekstremizm, fundamentalizm, terrorizmning tarixi va ularning hozirgi davrda xavfsizlikga tahdidi
M11	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar. Xalqaro diniy tashkilotlar faoliyatining tarixi va ularning barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishdagi ahamiyati
M12	Dun'yoviy va diniy bilimlar mutanosibligini ta'minlashning ahamiyati

	Mustaqil ta'lim (MT)	72 soat
1	Din, e'tiqod, dinshunoslik, dunyoviy va diniy iymon, aqida, ilohiyot, monoteizm, poleteizm tushunchalarining mohiyati	2
2	Dinshunoslikning fan sifatida shakllanishi, predmeti, funksiyalari va kategoriyalari	2
3	Ilk diniy tasavvurlar: animizm, totemizm, fetishizm, shomonizm, magiya	2
4	Qadimgi yunon mifologiyasi va uning o'ziga xosliklari	2
5	Qadimgi Misr mifologiyasi va uning o'ziga xosliklari	2
6	Qadimgi Rim va Mesopotamiya mifologiyasi va ularning o'ziga xosliklari	2
7	Yahudiylik dinining vujudga kelishi, ta'limoti va muqaddas manbalari	2
8	Hindistonda tarqalgan milliy dinlar	4
9	Xitoyda tarqalgan milliy dinlar	4
10	Hinduiylik dini ta'limoti va undagi uchlik (trimurti) xudolari panteoni	2
11	Zardushtiylikning vujudga kelishi va ta'limoti	2
12	"Avesto"- zardushtiylikning muqaddas manbasi	2
13	Buddaviylik dini va uning muqaddas manbasi	2
14	Buddaviylik ta'limoti va uning o'ziga xosliklari	2
15	Tasavvuf ta'limotining Sharq madaniyatiga ta'siri	2
16	Xristianlik dinining muqaddas manbalari	2
17	Xristianlik dini oqimlari va ularning vujudga kelish sabablari	2
18	Islom dinining vujudga kelishi va tarqalishi	4

19	Islom diniga oid muqaddas qadamjoylar	4
20	"Xulafoi roshidiyn" ("To'g'ri yo'ldan boruvchi xalifalar") davri	2
21	Islomdagi mazhablar tushunchasi va uning mohiyati	4
22	Islom - ma'rifat dini	4
23	Qur'on - Sharq xalqlarining diniy, ilmiy va ma'naviy merosi sifatida	2
24	Hadislarda milliy va diniy qadriyatlarning aks etishi	2
25	Islom dinida ruhiy tarbiya masalasi va undagi tariqatlar	2
26	Dunyoviylik – dahriylik emas	4
27	Yurtimiz allomalarining islom ilmlariga qo'shgan hissalari	4
28	O'zbekistonda davlat va din munosabatlari	2
29	"Jaholatga qarshi ma'rifat" bilan kurashish konsepsiyasining bugungi kundagi dolzarbligi	4
30	Qonunga xilof diniy faoliyat. Diniy sektalar	4
31	O'zbekistonda konfessiyalararo diniy bag'rikenglikning tarixiy tajribasi	2
32	Kiber makon, kiber terrorizm, kiber zo'ravonlik tushunchalarining mohiyati	2
33	Missionerlik va prozelitizmning ma'naviy barqarorlikka tahdidi hamda uning oldini olishning mexanizmlari	2
34	Xalqaro terrorizmning mohiyati	2
35	Diniy ekstremestik harakatlar mohiyati va asliyati	2
36	Terrorizmga qarshi xalqaro uyushmalar va uni bartaraf etishning mexanizmlari	4
37	O'zbekistonda mustaqillik yillarida buyuk allomalarning ilmiy-ma'naviy merosiga e'tibor	2
38	O'zbekistondagi muqaddas ziyoratgohlar	2
39	O'zbekistonda mustaqillik yillarda diniy sohada amalga oshirilgan islohotlar	2
40	Ma'rifat va diniy bag'rikenglik	4

Asosiy adabiyotlar:

1	Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b.
2	Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: OOO «Complex print», 2020. – 198 b.
3	Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik. Darslik. – Toshkent, «Navro'z» nashriyoti, 2019. – 264 b.
4	Saifnazarov I., Sultonov T. va boshqalar. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. - T.: TDIU, 2019. - 180 b.
5	Raximdjanov D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llanma. – T.: «O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.
6	Shermuxamedova N.A. Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi. – T.: Noshir, 2016. B.314-499.
7	Ochildiyev A., Rahimjonov D. Dinshunoslik asoslari. O'quv qo'llanma. - T.: Toshkent islom universiteti, 2013. - 320 b.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1	O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. https://lex.uz/docs/-6445145.
2	Bag'rikenglik tamoyillari Dekloratsiyasi. YUNESKO xalqaro me'yoriy hujjatlari. T.: Adolat, 2004. - 92 b.
3	O'zbekiston Respublikasining "Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risida"gi qonuni. https://lex.uz/docs/-5491534.
4	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi farmoni. https://lex.uz/uz/docs/-5841063#-5844604.
5	Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. T. 1. - Toshkent: O'zbekiston. 2017.
6	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. - Toshkent: O'zbekiston. 2017.
7	Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent: O'zbekiston. 2017.
8	O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning BMT Bosh Assambleyasining 72-sessiyasidagi nutqi. Xalq so'zi, 2017 yil 20 sentabr.
9	Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
10	Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
11	G'oyibnazarov Sh. Islom terrorizmga qarshi. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2021. 10 b.
12	Islomov Z., Haydarov I. Xristianlik: ibodatxona, ibodat va marosimlari. – Toshkent: Qaqnus nashriyoti, 2020.
13	Saifnazarov I., Obidov A. Dinlararo hamjihatlik - ijtimoiy barqarorlik omili. Monografiya. - T.: Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi, 2019. - 142 b.
14	Rumiy J. Masnaviy. 40 rivoyatga sharx. - T.: Navruz, 2019.
15	Abu Xomid G'azzoliy. Ikki dunyo saodatiga eltuvchi bilim. - S.: Imom Buxoriy xalqaro markazi, 2019.
16	Quronov M., Qodirov A. Yoshlarda mafkuraviy immunitetni shakllantirish. - T.: Ma'naviyat, 2018. - 112 b.
17	Quronov M. Niqob ortiga bir nigoh. - T.: Ma'naviyat, 2018. - 32 b.
18	Tulepov A. Islom va aqidaparast oqimlar. - T.: Sharq, 2013. - 336 b.
19	A.Azami. Vvedenie v xadisovedenie. Kazan: 2011.
20	Todd M. Johnson. Religious Adherents of the World by Continent and Region // Religions of the World: A Comprehensive Encyclopedia of Beliefs and Practices / J. Gordon Melton, Martin Baumann. – Oxford,